

L'entrevista
M. Carme Junyent Lingüista i professora a la UB. Presidenta del GELA

Carme Gironès

“El que mata el català és la indiferència”

L'ONU ha declarat el 2008 Any Internacional de les Llengües. Quantes llengües es parlen al món?
Aproximadament unes 5.000.

No totes tenen bona salut...

Més del 10% ja només tenen el que anomenem darrers parlants, i no es poden recuperar. Un 40% són llengües en què ja s'ha interromput la transmissió intergeneracional, i és molt difícil fer marxar enrere. Un altre 40% són llengües que mostren símptomes del procés de substitució, però que encara no estan en una fase irreversible, i jo diria que el català és dins d'aquest grup. Queda entre un 5% i un 10% de llengües que poden arribar al segle XXI sense problemes. Són només unes 300.

Servirà d'alguna cosa la declaració de l'ONU?

No ho sé, però amb aquest pretext es fan activitats que ajuden a estendre el valor de la diversitat lingüística, l'amenaça d'extinció que hi ha sobre moltes llengües, etc.

Com s'extingeix una llengua?

Sempre passa que els parlants es veuen abocats a deixar de parlar la seva llengua. El que és diferent és la manera com hi arriben. Pot ser per la via més ràpida, com el genocidi, separant generacions, com ara les Generacions Robades d'Àustràlia... I ara s'aconsegueix per la via dels prejudicis lingüístics. La gent creu que la seva llengua no serveix per a res, que és de segona, i la deixa de parlar i de transmetre als fills. Allò tan clàssic d'aconseguir que la víctima sigui el botxí.

La mort d'una llengua no és un procés natural?

No, perquè no hi ha res en cap llengua que l'hagi de portar a l'extinció. Aquí hi ha molt el tòpic de parlar del llatí com una llengua morta.

I no ho és?

No, creiem que una llengua que canvia, que evoluciona, és una llengua morta, però no. El llatí viu en les llengües romàniques.

Vostè ha treballat per fer visible la diversitat lingüística de la immigració a Catalunya....

Vam partir de la hipòtesi que es parlen unes 300 llengües i en tenim d'identificades unes 260. Però el que és més rellevant és que n'hi ha una quarantena que poden perpetuar-se a Catalunya.

¿La llengua d'origen de la majoria de la immigració a Catalunya és el castellà?

No. El grup més nombrós són marroquins i tenen com a llengua majoritària l'amazic [berber]. Es té la percepció que és el castellà perquè hi ha molts immigrants de Sud-amèrica, però,

CRISTINA CALDERER

PERFIL M. Carme Junyent (Masquefa, 1955) és doctora en filologia romànica. Es va formar a la UB, Alemanya i els EUA. Ha escrit, entre altres, *Les llengües del món i Vida i mort de les llengües (Empúries)*. El 1992 va crear, amb un grup d'alumnes, el Grup d'Estudi de les Llengües Amenacades (GELA), que, amb motiu que l'ONU ha declarat el 2008 Any Internacional de les Llengües, penja cada dia a la seva pàgina web (www.gela.cat) notícies d'alguna llengua minoritària i la seva cultura.

en alguns casos, com ara els equatorians, n'hi ha molts que parlen quítxua.

I el continuen parlant?

Suposem que sí. Abans era difícil d'esbrinar perquè pels prejudicis del lloc d'origen ho amagaven, però ara és diferent perquè ho comencen a percebre com una cosa positiva.

Hi ha altres llengües ameríndies?

Sí, una dada molt interessant és que a Catalunya hi ha uns 15.000 parlants de guaraní, que procedeixen del Paraguai. També n'hi ha que parlen maia, aimara, etc.

Com és que la majoria de la immigració clarament no opta pel català com a llengua de comunicació?

Doncs perquè amb el nostre comportament no els fem veure que sigui necessari per a res. Si els parlants no ens conscienciem, el català es veurà abocat a l'extinció.

I què podem fer?

D'entrada fer servir el català per adreçar-nos als immigrants. N'hi ha que parlen català i no aconseguen que la gent s'hi adreci perquè s'adonen que són estrangers.

I el immigrants d'alt estandíng com ara els entrenadors del Barça, que no fan cap esforç per parlar català...

En aquests casos institucions com el Barça són les que haurien de fer la feina de conscienciació que no fan. No pot ser que es paguin els sous que els paguen a persones que no tenen cap respecte per la teva llengua i la teva cultura.

Ho ha de fer l'administració?

No, ho hem de fer entre tots. El català està en un moment clau, que si no el remuntem, ja no ens en sortirem.

L'esforç en l'ensenyament ha fracassat?

A Catalunya hi ha uns 15.000 parlants de guaraní, que procedeixen del Paraguai

Hi ha molts alumnes que aprenen català a primària i l'obliden a secundària perquè els professors els parlen en castellà. I això és gravíssim.

Què diria a aquells que diuen que el castellà està amenaçat a Catalunya?

A una persona que diu això és inútil dir-li res. Però són una minoria. El

que hem de fer és treballar amb la gran majoria de la societat que és indiferent. El que mata el català és la indiferència, no els hostils.

¿És cert que només en tres generacions es pot passar d'una llengua viva a una llengua morta?

Sí. Fins fa uns 40 o 50 anys calien quatre generacions per arribar a l'extinció, però ara hi ha llengües que en tres generacions estan desapareixent.

¿S'imagina els seus besnèts no transmetent el català als seus descendents?

Sí, i fins i tot els meus néts. Jo veig que la llengua en què viuen els meus fills fora de casa és el castellà. En molts sentits jo em sento darrera parlant de la meua llengua, tinc molts comportaments que descriuen els darrers parlants. I per això hem de treballar, perquè el català mostra símptomes clars de llengua amenaçada.

EN SÍNTESI

Se m'ha mort un heroi

Marçal Sintès

No sóc mitòman. Més aviat peco, segurament per causa del periodisme, del contrari.

Aquest ofici m'ha fet escarmentar: m'ha fet conèixer gent que no era el que jo m'havia pensat, gent sovint cèlebre i considerada admirable. Gent absolutament mediocre amb poder a les mans. Gent malvada a qui molts lloen i fan reverències. A vegades, malauradament, gent mediocre i malvada alhora. No obstant, cal esforçar-se, m'he esforçat, per no caure en el pessimisme ni en el nihilisme. He buscat en qui emmirallar-me, he buscat els meus herois contemporanis, no sols en el terreny de les idees o la creació, també quant a l'autenticitat i el gruix moral d'actituds i conviccions. Detesto els cínics acomodaticis, potser perquè avui n'hi ha tanta abundància. He buscat persones a qui admirar; i també a qui poder admirar confiadament, sabent que no em defraudarien. Els he anat a buscar sobretot en la generació dels meus avis. I n'he trobat alguns. Un d'ells va morir la nit del Dilluns de Pasqua i es deia Josep Benet i Morrell. L'he admirat bàsicament en la distància –a través del que deia, del que escrivia i del que feia; del que havia dit, havia escrit i havia fet–, tot i que he tingut ocasió de conèixer-lo personalment i conversar-hi algunes vegades. L'última, a casa seva fa un o dos anys. Hi vaig ser amb el periodista i amic Francesc Marc Álvaro. A desgrat que havia de dur un aparell per facilitar-li la respiració, vaig trobar-me el savi radicalment lúcid, amable i batallador que sempre va ser. El patriota –ha donat més a Catalunya que la immensa majoria dels que es dediquen a la consigna i la fatxenderia– de cos eixut i com de branca d'olivera, ulls àvids i rialla fàcil. L'heroi encoratjat i encoratjador.
m.sintes@hotmail.com